

Αριθμ. Πρωτ. ΕΡΩΤΗΣΕΩΝ: 8354
Ημερομ. Κατάθεσης: 2/9/2025

ΠΑΣΟΚ-ΚΙΝΗΜΑ ΑΛΛΑΓΗΣ

ΕΡΩΤΗΣΗ

Αθήνα, 1 Σεπτεμβρίου 2025

ΠΡΟΣ: Τον Υπουργό Περιβάλλοντος και Ενέργειας

ΘΕΜΑ: Διαχείριση υδάτων στην Ελλάδα: Κρίση, αποδόμηση της Τοπικής Αυτοδιοίκησης και κίνδυνος ιδιωτικοποίησης

Κύριε Υπουργέ,

Ενώ η χώρα αντιμετωπίζει μια πολλαπλή και επαναλαμβανόμενη κρίση στη διαχείριση των υδατικών της πόρων, με λειψυδρίες, πλημμύρες, υφαλμυρώσεις και καταρρέουσες υποδομές, η κυβέρνηση παρουσιάζει, με κάθε επισημότητα, μια "στρατηγική διαχείρισης" που μοιάζει περισσότερο με σχέδιο παράδοσης ενός φυσικού, κοινόχρηστου αγαθού στις δυνάμεις της αγοράς.

Στο όνομα της «αποτελεσματικότητας» και της «αντιμετώπισης της λειψυδρίας», θεσμοθετείτε οργανισμούς με χαρακτηριστικά Ανώνυμης Εταιρείας, όπως ο ΟΔΥΘ στη Θεσσαλία, συγκεντρώνετε αρμοδιότητες στην κεντρική εξουσία, εκβιάζετε τις ΔΕΥΑ να συγχωνευτούν, χωρίς ούτε χωροταξική, ούτε οικονομική λογική, και μεταβιβάζετε τον κρίσιμο τομέα της τιμολόγησης και ρύθμισης σε μία αρχή που μέχρι πρότινος επόπτευε την πλήρως απελευθερωμένη αγορά του ρεύματος, τη ΡΑΑΕΥ. Το σχέδιο αποκαλύπτεται από μόνο του: αποκέντρωση στην ευθύνη, συγκέντρωση στον έλεγχο και, τελικά, εμπορευματοποίηση ενός ζωτικού δημόσιου πόρου.

Αναφέρετε γενικά ότι «η Ελλάδα κινδυνεύει από λειψυδρία». Πράγματι. Αλλά παραλείπετε να εξηγήσετε πώς η στάθμη του ταμιευτήρα Μόρνου έπεσε κατά 40 μέτρα μόνο μέσα σε έναν χρόνο

(2023–2024), πώς το 50% του πόσιμου νερού χάνεται καθημερινά από διαρροές των δικτύων και κλοπές όταν ο ευρωπαϊκός μέσος όρος είναι στο 23%, πώς το 40% των υπόγειων υδάτων είναι ακατάλληλο για χρήση λόγω υφαλμύρωσης ή ρύπανσης, και πώς η χώρα μας καταδικάστηκε από το Δικαστήριο της Ε.Ε. επειδή από το 2019 και μετά αδυνατεί να επικαιροποιήσει τα Σχέδια Διαχείρισης Κινδύνου Πλημμύρας και Λεκανών Απορροής Ποταμών.

Κι όμως, αντί για ένα εθνικό σχέδιο με επιστημονική τεκμηρίωση και διαβούλευση με την Τοπική Αυτοδιοίκηση, προτιμήσατε να εξυφάνετε μια πολιτική ταχείας μετάβασης από το δημόσιο στο ιδιωτικό με διαδικασίες fast-track, συστηματική απαξίωση και υπερχρέωση των ΔΕΥΑ και μετατροπή του νερού σε ακόμη ένα εμπόρευμα.

Την ίδια στιγμή, η περιβόητη «οικειοθελής» συγχώνευση των ΔΕΥΑ αποδεικνύεται στην πράξη ως καμουφλισμένος εξαναγκασμός. Η κρατική επιδότηση για την κάλυψη του αυξημένου ενεργειακού κόστους των δημοτικών επιχειρήσεων συνδέεται ευθέως με την υποχρέωσή τους να συγχωνευτούν, ανεξαρτήτως γεωγραφικής, λειτουργικής ή οικονομικής συνάφειας. Οι ΔΕΥΑ που επιλέγουν να διατηρήσουν την αυτονομία τους, απλώς αποκλείονται από τη χρηματοδότηση και καταδικάζονται στην οικονομική κατάρρευση. Πρόκειται για έναν σχεδιασμένο μηχανισμό απαξίωσης και διάλυσης, που δεν επιδιώκει την εξυγίανση αλλά τη μεταφορά του ελέγχου από την Τοπική Αυτοδιοίκηση σε υπερσυγκεντρωτικά και εν δυνάμει ιδιωτικά σχήματα.

Το νερό αποτελεί θεμελιώδες δημόσιο αγαθό και βασική προϋπόθεση της ίδιας της ζωής. Η διαχείριση του, κατά τη ρητή επιταγή του άρθρου 21 παρ. 3 του Συντάγματος, τελεί υπό την προστασία του κράτους και οφείλει να διασφαλίζει την καθολική πρόσβαση όλων των πολιτών σε υπηρεσίες ύδρευσης υψηλής ποιότητας, προσιτές, αδιάλειπτες και κοινωνικά δίκαιες. Σε πλήρη συμφωνία με αυτή τη συνταγματική προστασία, η Ολομέλεια του Συμβουλίου της Επικρατείας έχει κατ' επανάληψη διατυπώσει με σαφήνεια ότι η ανάθεση της διαχείρισης του νερού σε φορείς που δεν τελούν υπό τον ουσιαστικό έλεγχο του Δημοσίου είναι αντισυνταγματική, καθώς ακυρώνει τον κοινωφελή χαρακτήρα του αγαθού και εκθέτει την κοινωνία σε κριτήρια εμπορευματοποιημένης αγοράς και κινδύνους άνισης μεταχείρισης (αποφάσεις 1906/2014, 190/2022, 191/2022, 7 & 8/2023 Τριμ. Συμβούλιο Συμμόρφωσης).

Παρά τις παραπάνω κρίσιμες νομολογιακές τοποθετήσεις, τις οποίες η κυβέρνηση οφείλει να εφαρμόσει στο ακέραιο, το τελευταίο διάστημα αναπτύσσεται ένα νέο, επικίνδυνα διπλότυπο σχήμα εμπλοκής ιδιωτικών κεφαλαίων στον στρατηγικό τομέα της διαχείρισης του νερού. Σύμφωνα με δημοσιεύματα κεντρικό ρόλο στη διαχείριση και διάθεση του νερού φαίνεται να αναλαμβάνει η ΔΕΗ

με την είσοδό της με μειωηφικό ποσοστό στον έναν από τους τρεις νέους πυλώνες του κυβερνητικού σχεδίου. Οι δύο πυλώνες είναι η ΕΥΔΑΠ και ΕΥΑΘ , με την κυβέρνηση να προσανατολίζεται, σύμφωνα με τα ίδια δημοισεύματα να ιδρύσει και μια τρίτη επιχείρηση. Ωστόσο, η ΔΕΗ σήμερα δεν αποτελεί φορέα υπό δημόσιο έλεγχο, καθώς μετά την πρόσφατη μετοχική αποδυνάμωση του Δημοσίου, έχει μετατραπεί σε ιδιωτική εισηγμένη εταιρεία, με αποφασιστική συμμετοχή ιδιωτών επενδυτών και funds σε ποσοστό 65,88% και με κριτήριο λειτουργίας την κερδοφορία και την απόδοση των κεφαλαίων.

Η συμμετοχή της ΔΕΗ στη διαχείριση του νερού δεν μπορεί πλέον να εκλαμβάνεται ως "δημόσια διαχείριση", αλλά αντιθέτως συνιστά έμμεση μορφή ιδιωτικοποίησης, μεταμφιεσμένη κάτω από το θεσμικό βάρος ενός ονόματος που παραπέμπει παραπλανητικά σε δημόσιο χαρακτήρα. Η επιλογή αυτή δεν αποτελεί απλώς πολιτικό λάθος, αλλά ευθεία παρέκκλιση από τις συνταγματικές υποχρεώσεις του κράτους και τις υποχρεωτικές κρίσεις της Δικαιοσύνης. Υπονομεύεται έτσι όχι μόνο η νομιμότητα, αλλά και η εμπιστοσύνη των πολιτών στους θεσμούς, καθώς εδραιώνεται η πεποίθηση ότι οι στρατηγικοί τομείς παραδίδονται, σταδιακά και χωρίς διαφάνεια, σε λογικές αγοράς και ιδιωτικής κερδοσκοπίας.

Μιλάτε για βιώσιμη διαχείριση, όταν δεν έχετε προχωρήσει στην επικαιροποίηση καμίας ουσιαστικής μελέτης διαχείρισης για τις λεκάνες απορροής ποταμών, όταν δεν υλοποιείτε έργα εκσυγχρονισμού δικτύων ύδρευσης και αγωγών παρά μόνο εργολαβικές αναθέσεις χωρίς ενιαίο σχέδιο, όταν δεν έχετε θεσμοθετήσει συμμετοχή της επιστημονικής κοινότητας ή της Αυτοδιοίκησης στα έργα, και όταν δεν υπάρχει καν κατάλογος με ώριμα έργα ανά περιφέρεια, ούτε αξιολόγηση του πραγματικού τους βαθμού ωριμότητας.

Επειδή η κυβέρνηση σας φαίνεται να συγχέει τη διαχείριση υδάτων με την εργολαβική διαχείριση εντυπώσεων.

Επειδή το νερό δεν είναι brand ούτε μέσο «ανάπτυξης» για λίγους, αλλά δημόσιο και κοινωνικό αγαθό.

Επειδή όσο κι αν επιχειρείτε να το περιτυλίξετε με έννοιες όπως "αποτελεσματικότητα" και "μεταρρύθμιση", στην πράξη αυτό που βλέπουμε είναι: αποδόμηση της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, τεχνική απαξίωση των δικτύων και έμμεση, σταδιακή ιδιωτικοποίηση.

Ερωτάσθε κ. Υπουργέ:

- 1. Δεσμεύεται η κυβέρνηση ρητά ότι δεν πρόκειται με κανέναν τρόπο, άμεσο ή έμμεσο, να αμφισβητήσει τον δημόσιο και κοινωνικό χαρακτήρα του νερού; Κατά συνέπεια, δεσμεύεται η κυβέρνηση ότι δεν πρόκειται ποτέ να αποδεχτεί τη συμμετοχή οποιουδήποτε φορέα ιδιωτικών συμφερόντων (π.χ. ΔΕΗ) στο σύνολο ή μέρος υπηρεσιών που συνδέονται με τη διαχείριση και διάθεση του νερού με τον συνταγματικό του χαρακτήρα ως δημόσιο και κοινωνικό αγαθό;**
- 2. Ποιος είναι ο αριθμός των μελετών και έργων διαχείρισης υδάτων που βρίσκονται σήμερα στο στάδιο της ωρίμανσης και πόσα από αυτά είναι έτοιμα για δημοπράτηση; Υπάρχει ενιαίος χάρτης ανά γεωγραφικό διαμέρισμα;**
- 3. Με ποια επιστημονικά ή συνταγματικά κριτήρια εφαρμόζεται ενιαία τιμολογιακή πολιτική σε περιοχές με πλήρως διαφορετικά χαρακτηριστικά (νησιά, ορεινά δίκτυα, τουριστικές ζώνες, αστικές περιοχές);**
- 4. Ποιο είναι το σχέδιο σας για την ενίσχυση των ΔΕΥΑ που επιλέγουν να μην συγχωνευτούν; Υπάρχει πρόβλεψη για ενεργειακή τους στήριξη χωρίς εκβιαστικούς όρους ή απλώς θα τις υποκαταστήσετε φτιάχνοντας μια τρίτη εταιρία, με τα χαρακτηριστικά της ΕΥΔΑΠ και της ΕΥΑΘ;**
- 5. Ποια είναι η πρόοδος στην επικαιροποίηση των Σχεδίων Διαχείρισης Λεκανών Απορροής Ποταμών και Σχεδίων Διαχείρισης Κινδύνου Πλημμύρας, δεδομένης της καταδικαστικής απόφασης του Δικαστηρίου της Ε.Ε.; Ποιο είναι το χρονοδιάγραμμα συμμόρφωσης;**
- 6. Γιατί δεν έχει προβλεφθεί θεσμοθετημένη συμμετοχή της επιστημονικής κοινότητας, των πανεπιστημίων ή της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στον σχεδιασμό και υλοποίηση των πολιτικών διαχείρισης υδάτων;**
- 7. Ποια μέτρα λαμβάνονται για τη μείωση των απωλειών στο δίκτυο ύδρευσης, που ξεπερνούν το 50%, όταν ο ευρωπαϊκός μέσος όρος είναι στο 23%; Ποιος είναι ο στόχος μείωσης και με ποιον μηχανισμό παρακολούθησης;**

8. Γιατί δεν εντάσσεται η προστασία των υδατικών πόρων στον γενικό σχεδιασμό πολιτικής προστασίας, περιβάλλοντος και βιώσιμης ανάπτυξης, με καθορισμό εθνικών προτεραιοτήτων;

9. Προτίθεστε να προχωρήσετε στη δημιουργία Εθνικής Αρχής Υδατικών Πόρων ως ανεξάρτητη διοικητική αρχή, υπεύθυνη για την ολοκληρωμένη διαχείριση των υδάτων;

Ο ερωτών βουλευτής

Μανώλης Χριστοδουλάκης